

Kungl. Maj:ts tal

på rikssalen vid riksdagens öppnande den 12 januari 1920.

Gode Herrar och Svenske Män!

Jag hälsar Eder välkomna till de viktiga och ansvarsfulla värv, som vänta Eder i denna allvarliga tid.

Det första fredsslutet efter världskriget är äntligen fullbordat genom ratifikationernas överlämnande. För visso enas hela Sveriges folk med Mig i en innerlig önskan, att härmed grunden må vara lagd för ett återuppbyggande kulturarbete, som kan läka krigets fruktansvärda sår och föra de söndrade folken tillsammans. Men ännu är fredsuppgörelsen icke slutförd. Det nya statssystemets utformning möter en mångfald av svåra problem, och östra Europas länder befinna sig allt jämt i förvirrade strider. Ekonomiska bekymmer och sociala brytningar följa över allt i krigets spår.

Det åligger oss att med förenade krafter föra vårt land, som framgångsrikt bestått krigstidens prövningar, lyckosamt igenom dess nu påträngande efterverkningar.

Den stora frågan om ett nationernas förbund för fredens bevarande och för grundande av en ny internationell rättsordning har indragits i de svårigheter, som fördröjt det efterlängtrade fredsslutet. Nu träder dock enligt fredsfördraget förbundsakten i kraft, och Sverige är inbjudet att ansluta sig till den samma. Jag kommer att förelägga Eder förslag till Sveriges ställningstagande i denna djupt betydelsefulla fråga.

Samarbetet mellan Nordens länder har till Min tillfredsställelse fortgått enligt grunder, som utstakades vid vårens ministermöte i Stockholm.

Den demolering av befästningarna på Åland, som Sverige i kraft av sin rätt och sina livsintressen krävt, har blivit verkställd enligt förut träffad överenskommelse. Den av ögruppens befolkning resta frågan

om återförening med det svenska moderlandet har däremot icke vunnit sin lösning. Jag fortsätter Mina bemödanden att stödja Ålandsbefolkningens rättmätiga anspråk att själv få avgöra sin statliga ställning.

Avvecklingen av statens reglerande åtgärder inom näringslivet, vilken Jag för ett år sedan ställde i utsikt, har till huvudsaklig del kunnat genomföras. De under krigstiden vidtagna prisregleringarna med stöd av allmänna medel hava upphört. Anslag till lindrande av de mindre bemedlades levnadsvillkor hava fortfarande funnits behövliga, men Jag ämnar nu endast äska begränsade belopp, under förhoppning att även sådana statsåtgärder sedermera skola kunna undvaras.

Världshushållningens allmänna betryck gör sig kännbart inom viktiga näringsgrenar, och rubbningarna i penningvärdet öka de ekonomiska svårigheterna. Det finansiella läget kräver oavvisligen sträng sparsamhet vid statsregleringen. Nya eller förhöjda anslag komma att av Eder äskas endast för sådana ändamål, som icke kunnat undanskjutas.

Tillbörlig omsorg om statens tjänare och pensionstagare manar Mig att föreslå utsträckning av de tillfälliga lönetilläggen samt en avsevärd ökning i de dyrtidstillägg, som bestämdes vid sistlidna lagtima riksdag. Likaledes ämnar Jag framlägga förslag om höjning i viss omfattning av pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Den av socialförsäkringskommittén framlagda omfattande planen till obligatorisk sjukförsäkring har blivit föremål för anmärkningar, som föranlett en överarbetning av förslaget. Jag är dock icke utan förhoppning, att denna stora sociala angelägenhet skall kunna föreläggas Eder.

Bostadsfrågans bekymmersamma läge påkallar ett allvarligt ingripande från statsmakterna. För att förmedla återställandet av en normal bostadsproduktion förberedar Jag förslag om extraordinära anslag under de närmaste åren till bostäder för statstjänare, om en betydande lånefond till bidrag för byggande av bostäder genom kommuner och enskilda sammanslutningar samt om en begynnande avveckling i lämpligt avvägd form av hyresstegringslagen.

Förslag om krigskonjunkturskattens upphörande efter innevarande års taxering skall föreläggas Eder. Denna betydande skattekölla måste i någon mån ersättas genom en mindre höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten. De affärsdrivande verkens ständigt stegrade omkostnader hava nödgat Mig att höja taxorna för järnvägar, telegraf och telefon, och förslag om förhöjda postavgifter skola för Eder framläggas.

En genomgripande reform av den kommunala beskattningen är under utarbetning. Av ärendets fortsatta beredning beror, om ett förslag till fullständig omläggning skall kunna framläggas. Därest detta icke nu blir möjligt, skola provisoriska förbättringar av nuvarande skattesystem tagas under övervägande.

Jag ämnar förelägga Eder förslag till grundlagsändringar i syfte att införa öppen omröstning i riksdagen, att åt kamrarna själva överlämna utseendet av talmän och vice talmän samt att bereda vidgad rätt för kvinnor till anställning i statstjänst. I haven likaledes att vänta förslag till reformering av fullmaktsväsendet inom kommunerna. Utredning pågår om förbättring av det proportionella valsättet, och hoppas Jag kunna föreslå Eder åtminstone vissa åtgärder i detta syfte.

Inom den allmänna lagstiftningens område skola viktiga frågor för Eder framläggas, främst förslag till ny giftermålsbalk, till reformerad konkurslag samt till ny lag om jords torrläggning och invallning.

Liksom vid föregående riksdagar äskar Jag av Eder särskilda deputerade att med Mig överlägga.

Nedkallande Guds välsignelse över Eder och Edra arbeten förklarar Jag detta riksmöte öppnat och förbliver Eder, Gode Herrar och Svenske Män, med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.